

เทศน์เช้า วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะนะ ตั้งใจฟังธรรม วันนี้วันพระ วันพระ วันโกน วันที่ทางราชการเขาหยุด ให้บำเพ็ญบุญกุศลเมื่อก่อน แต่เดี๋ยวนี้เป็นหยุดเสาร์อาทิตย์ หยุดเสาร์อาทิตย์เพื่อสังคมโลก เพื่อเท่าทันกับโลก โลกเป็นใหญ่ๆ เห็นไหม ถ้าโลกเป็นใหญ่ คนมีการศึกษา มีได้เปิดหูเปิดตา เขาเรียกว่าคนมีวัฒนธรรม คนที่มีวัฒนธรรมมันเข้าใจถึงวัฒนธรรมของคนอื่นไง ถ้าเข้าใจถึงวัฒนธรรมของคนอื่น เห็นสิ่งใดแล้วไม่ตื่นเต้น เพราะเรารู้เราเข้าใจว่านี่เป็นวัฒนธรรมของเขา ใจของเราก็เป็นวัฒนธรรมของเรา แต่ถ้าเขาไม่เข้าใจวัฒนธรรมของเรา เขาก็ไม่ซาบซึ้งในวัฒนธรรมของเรา ถ้าวัฒนธรรมของเรา

ชาวพุทธๆ วันพระ วันโกน เขาไปวัดไปวา กัน ไปวัดไปวาเพื่อบำเพ็ญบุญกุศล ผู้เฒ่า ผู้แก่ ผู้ชรา เวลาทำหน้าที่การงานมาจนเกษียณราชการ เกษียณหน้าที่การงานแล้ว เราก็มาวัดมาวาจำศีลกัน บางคนคนทุกซ์คนจน ทำงานจนแก่จนเฒ่า มันมีลูกมีหลานมันก็เอามาทิ้งไว้ให้เลี้ยง ทิ้งไว้ให้เลี้ยง เราก็ดูแลกันไป จนแก่จนเฒ่านะ นี่ถ้าจนแก่จนเฒ่า

สิ่งที่ปัจจัยเครื่องอาศัยเราต้องหาเลี้ยงชีพๆ ใจ นี่หาเลี้ยงร่างกาย แต่เวลาคนที่จิตใจเขาละเอียดลึกซึ้งขึ้นมา สิ่งทีปัจจัยเครื่องอาศัยเราก็พอหาได้ พอหาได้ก็ต้องรู้จักประหยัดมัธยัสถ์ คำว่า “ประหยัดมัธยัสถ์” สิ่งใดที่เราเอาเข้าไปในร่างกายนี้ ถ้าเป็นสารอาหารที่มันเป็นพิษ มันก็จะไปเกิดเป็นโรคเป็นภัยขึ้นมา เขากินพออยู่เท่านั้นนะ ยิ่งคนแก่คนเฒ่านะ เขากินพอประทังชีวิตเท่านั้นนะ เพราะเขาไม่กินไขมันไปสะสมให้เราต้องไปออกกำลังกาย

นี่พูดถึงว่าถ้า คนที่มีสติปัญญาเขารู้จักประหยัดมัธยัสถ์ เขาไม่ไปตื่นเต้นกับสิ่งที่เรามีอยู่หรือ สิ่งทีมันจะเป็นความจริงของเราๆ บุญกุศล เห็นไหม ปัญญาไม่ต้องแบกต้องห้ามสติปัญญาของคนไม่ต้องแบกต้องห้าม บุญกุศลของคนไม่ต้องแบกต้องห้าม คุณติ สวรรค์ไม่เคยคับแคบ นรกต่างหากมีแต่ความคับแคบทั้งนั้นนะ จิตใจของคนทีมันเป็นบุญเป็นกุศลขึ้นมา มันแสวงหาสิ่งนี้ แสวงหาสิ่งนี้เพราะวันนี้เป็นวันพระ คนทีมีจิตใจที่สูงส่ง จิตใจทีสูงส่งเขาจะหา

เวลาของเขาเพื่อประพฤติปฏิบัติ เขาจะมาจำศีลที่วัดที่ว่า แล้วคนที่เขามีจิตใจที่จะเป็นนักรบๆ เรา
จะบวชเป็นพระ

ถ้าบวชเป็นพระ บวชขึ้นมา บวชโดยสมมุติสงฆ์ เป็นพระโดยสมมุติๆ ใจ ถ้าเป็นพระโดย
สมมุติขึ้นมาแล้วนี่จริงตามธรรมวินัย ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่สมมุติ
บัญญัติๆ บัญญัติให้มีสามิจักรม ให้มีบัญญัติจุดตถกรรมขึ้นมาให้เป็นพระขึ้นมา เป็นพระขึ้นมา
บวชเป็นพระขึ้นมา ถ้าเป็นพระขึ้นมาแล้วถ้าเราจะเป็นนักรบๆ ใจ รบกับอะไร รบกับกิเลสของ
เรา ถ้ารบกับกิเลสของเรา

เริ่มต้นจะรบกับกิเลส พระบวชใหม่ๆ จะทนคำสั่งสอนได้ยาก นั่นก็ไม่ได้ นี่ก็ไม่ได้
ไม่ได้สักอย่าง เพราะอะไร เพราะเพศของฆราวาสไป เพศของฆราวาส ทางโลกเจริญๆ สิทธิ
เสรีภาพ ทุกคนต้องมีสิทธิ์ นี่เป็นสิทธิ์ของเรา สิทธิเสรีภาพคือทำสิ่งใดก็ได้ถ้ามันไม่ผิด
กฎหมาย ทำสิ่งใดก็ได้

ที่นี้พอบวชมาแล้วขึ้นมา เพราะว่าบวชเป็นสมณะ สมณะใช้ชีวิตต่างจากคฤหัสถ์
การใช้ชีวิตต่างจากคฤหัสถ์ เขามีธรรมเนียมมีประเพณีวัฒนธรรมของเขา ยิ่งอริยประเพณี
ชุดงควัตร ๑๓ อริยประเพณี สัตในศีล ใครจะไม่ประพฤติปฏิบัติตามชุดงควัตรก็ได้ แต่ถ้าใครมี
ศีลมีธรรมขึ้นมาแล้ว อยากจะถือชุดงควัตรขึ้นมา เป็นอริยประเพณี ประเพณีของพระอริยเจ้า
นี่
เป็นประเพณี ประเพณีของพระอริยเจ้า

แต่ของเรา เราต่ำต้อย จิตใจของเราต่ำต้อย เราพยายามประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราก็อาศัยสิ่ง
นั้นเป็นเครื่องดำเนิน ถ้าสิ่งนั้นเป็นเครื่องดำเนิน เราจะต่อสู้กับมันก็จะมี ความขัดแย้ง เรามีสิทธิ์
เราทำอะไรก็ได้ เราบวชมาเพื่อความสุข ความสงบระงับของเรา ถ้าความสุข ความสงบ ความ
ระงับของเรา มันสุขสงบระงับจริงหรือไม่ มันระงับมาจากฆราวาส ฆราวาสใช้ชีวิตแบบฆราวาส
มาใช้ชีวิตแบบสมณะ ถ้าใช้ชีวิตแบบสมณะ

คนเราอายุขัยของคน เกิด แก่ เจ็บ ตาย มันก็ต้องมีอายุขัยของมันทั้งนั้นนะ แล้วเราจะเป็น
นักรบ เราจะมารบกับอะไร ถ้าเราจะมารบกับอะไร เราต้องมีสติปัญญา ถ้ามีสติปัญญา สิ่งที่เป็น
พระๆ ถ้าเป็นพระ โดยความเป็นจริงมันเป็นพระด้วยมรรคด้วยผล เป็นพระด้วยศีล สมาธิ ปัญญา
ใจ ถ้ามีศีล สมาธิ ปัญญา มันเกิดการกระทำขึ้นมาในหัวใจใจ ถ้าเกิดการกระทำขึ้นมาในหัวใจ ครู
บาอาจารย์ที่ท่านเป็นธรรมๆ ท่านมีการกระทำ มีองค์ความรู้

นี่บวชมาเป็นประเพณีก็บวชมาหลายๆ โคนหัว โคนกิ้ว เห็นไหม ผ้าเหลืองในร้านก็มี ที่ไหนมันก็มีทั้งนั้นนะ แล้วยิ่งสมัยปัจจุบันนี้เวลาเขาสร้างหนังเป็นพระเป็นเจ้ากัน เขาทำเงินด้วย ไอ้เราเป็นพระ นี่ไง เราพระอาชีพ เราเป็นพระจริงๆ ไอ้นั่นเขาอาชีพพระ เขาก็เล่นเป็นพระไง ถ้าเล่นเป็นพระ เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเขาบอกเป็นจริงตามสมมุติๆ พระก็เป็นจริงตามสมมุติ แต่ถ้าคนมีอำนาจวาสนาบารมีของเขา เขามีบุญของเขา เขาปลื้มใจในสมณเพศของเขา เวลาเราบวชไปแล้วทำไมพ่อแม่ได้ ๑๖ กัปป

เราเอาลูกเขาไปคำจุนศาสนา ลูกเราบวชไปเป็นญาติกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นศากยบุตรพุทธชินโรส นี่ไง บุญกุศล มันอิมบุญๆ ไง ถ้าอิมบุญๆ ถ้ากิเลสมันฟูขึ้นมาละ กิเลสมันฟูขึ้นมา อิมบุญๆ บุญนั้นก็หายไป มีแต่ความเดือดร้อนในหัวใจทั้งนั้นนะ ถ้ามีความเดือดร้อนในหัวใจ นี่นักรบ เวลาจะรบ รบกับอะไร ก็รบกับกิเลสทิฏฐิมานะในใจของตบอง ถ้าทิฏฐิมานะในใจของตบองอยากสบายๆ

สบายอย่างนั้นสบายแบบสัตว์เดรัจฉานซะใหม่ สัตว์ คุณติ สัตว์มันก็กินอยู่หลับนอนเหมือนกัน ไม่มีสิ่งใด คุณติ สัตว์ป่ามันมีสิทธิเสรีภาพของมันของมันซะใหม่ แต่มันเป็นสัตว์นะ เราเป็นคนๆ เราเป็นคนขึ้นมา เราเป็นมนุษย์เห็นภัยในวัฏสงสารมาบวชเป็นพระนะ ถ้าบวชเป็นพระขึ้นมา เวลาออกบิณฑบาต เวลาประชาชนเขาอธิษฐานของเขา ข้าวปลาอาหารของเขา เขาหาของเขามาได้ เขาอธิษฐานนะ อธิษฐานขึ้นมาเพื่อบุญกุศลของเขา เราเป็นผู้รับไทยทานของเขา แล้วเรามีบุญกุศลสิ่งใดไปเจ้อจันเขา คือเราสมบูรณ์หรือไม่ สมาธิเราเกิดขึ้นมาหรือเปล่า ปัญญาเราเป็นหรือไม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเรื่องอะไร แล้วเราเห็นคุณค่าหรือไม่

เวลาเป็นอามิสๆ ใจ ทรัพย์สมบัติในโลกนี้เป็นอามิสทั้งนั้นนะ แล้วทรัพย์ที่แท้จริง น้ำใจๆ คุณค่าของน้ำใจ น้ำใจใครก็มี น้ำใจพ่อแม่มีต่อลูกก็มี น้ำใจมีทั้งนั้นนะ แต่ถ้ามันเป็นธรรมๆ ขึ้นมา สิ่งที่มีคุณค่ามากกว่านั้น ถ้ามีคุณค่ามากกว่านั้น อริยทรัพย์ๆ อกุปปธรรม

เวลาจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเพราะมันผลอ มันไม่เข้าใจของมัน มันถึงเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ทั้งๆ ที่ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ เวลาจิตสงบขึ้นมา มันจับต้องได้ ไอ้โฮ! มันมีความสุข มันมีความสุขสงบ

ระงับอย่างนั้น แล้วเวลามันยกขึ้นสู่วิปัสสนา มันเกิดปัญญาของมันขึ้นมา เวลาเกิดปัญญามันขึ้นมา เห็นไหม

นี่ไง มีสติมีปัญญาคอบคลุมดูแลหัวใจของตน แล้วพิจารณาใจของตน เวลามันสำรอกมัน คายอวิชา คายความไม่รู้ คายมารออกไปจากหัวใจของตน หัวใจของตน ถ้าเป็นพระโศคฉบับ เกิดอีก ๗ ชาติ ยังเกิด ยังมีตัวตนของมันอยู่ แต่มันรู้มันเห็นของมันนะ

เราบอกว่าทรัพย์ที่มีค่าไง ทรัพย์มีค่า สิ่งที่มีค่าที่สุดคือหัวใจของสัตว์โลก คือหัวใจของเรา นี่มีค่าที่สุด แต่หัวใจที่มีค่าที่สุดมันไม่มีค่าเลย ไม่มีค่าเลยในความเห็นของเราไง เพราะเราไป มองสิ่งที่ว่าทรัพย์สินเงินทอง ยศถาบรรดาศักดิ์เป็นทรัพย์ แล้วเราไม่ได้มองแต่คุณงามความดี เรา เป็นทรัพย์ เราไม่ได้มองถึงว่า ศีล สมาธิ ปัญญาของเราเป็นทรัพย์ แล้วทรัพย์อย่างนี้เราต้อง แสวงหา

ทรัพย์สินเงินทองไปฝากธนาคารไว้ เวลาอยากต้องการใช้ก็ไปเบิกเอา แต่ศีล สมาธิ ปัญญาเอามาจากไหน ตัวเองก็ไม่มี จะเอาอะไรไปฝาก ศีล สมาธิ ปัญญาที่เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นชื่อมันทั้งนั้น เบิกที่ไหนก็ไม่ได้ เบิกที่ไหนก็ไม่มี เว้นไว้มีแต่การ กระทำขึ้นมา กลั่นออกมาจากหัวใจ กลั่นออกมาจากจิตๆ แต่จิตอยู่ไหนก็ไม่เข้าใจ มาบวชเป็น พระๆ ใจ บวชเป็นพระมันก็บวชจริงตามสมมุติใจ บวชตามประเพณีวัฒนธรรมไง มันไม่ได้บวช หัวใจใจ

ถ้ามันจะบวชหัวใจ มันจะบวชพระ คุณิ เวลาคนที่เขาไม่ได้บวชของเขา เขาบวชใจ บวช ใจของเขา ถ้าเขาบวชใจของเขา เขาภาวนาของเขาให้หัวใจของเขาเป็นอริยบุคคลขึ้นมาได้ อย่างเช่นนางวิสาขา เขาก็เป็นพระได้ เวลาถวายสัตย์ญาติโยมเขาก็เป็นพระได้ ถ้าเป็นพระในหัวใจ แล้วประเสริฐด้วย พอเป็นพระขึ้นมา ไม่มีใครรู้ว่าเขาเป็นพระนะ แต่ใจเขาารู้

เวลาเรามีศีล สมาธิ ปัญญาขึ้นมา เราพิจารณาของเราขึ้นมา เวลาพิจารณาขึ้นมา เวลา สำรอก มันคายออกเป็นตังคปทาน เวลาที่มันพิจารณาจนถึงที่สุด มันสมุจเฉทปทาน มันขาด ออกไป สังโยชน์ขาด มันต้องมีสังโยชน์ขาด

เวลาคนไม่รู้ไม่เห็น คุณ สิ่งที่มีมันเกาะเกี่ยวหัวใจ ที่มีมันหลอกมันลวง เวลามันขาดกระเด็น ออกไป ยถาภูตัง เกิดความท้อสสนะ เกิดความเห็น นี่ไง ถ้ามันเกิดอย่างนี้เป็นจริงเป็นจังขึ้นมา มันถึงจะเป็นจริง ถ้าเป็นจริงขึ้นมา เราเป็นคนทำเอง เราเป็นคนรู้เอง นี่บวชหัวใจ

แต่เราเป็นมนุษย์ เห็นภัยในวัฏสงสาร เราบวชเป็นพระ ถ้าเราบวชเป็นพระแล้ว เราบวชเป็นพระด้วย แล้วยังเป็นพระปฏิบัติด้วย ถ้าพระปฏิบัติด้วย เราสงวนรักษา คำว่า “สงวนรักษา” เก็บเล็กผสมน้อยนะ เก็บเล็กผสมน้อยไว้เหมือนทางโลก

ทางโลก ข้าวปลาอาหาร สิ่งที่เป็นพิษ เขาไม่กินเข้าไปในร่างกายนี้ มันจะเป็นโทษเป็นภัย พระเราก็เหมือนกัน สิ่งใดที่เป็นโทษ เป็นโทษ กิเลสมันจะอาศัยสิ่งนั้นเป็นการจุดประเด็น เวลา สิ่งใดที่มันมีความผิดพลาดในหัวใจ เวลาจะภาวนามันเอาตรงนี้มาอ้างตลอดเลย นุ่นก็ผิด นี่ก็ผิด เราไม่ดีไปสักอย่างหนึ่งเลย เราไม่มีอะไรดีเลย

แต่ถ้าไม่ภาวนานะ โอ้โฮ! มันว่ามันดีนะ ทุกคนเลวหมดเลย แต่เวลามันจะภาวนานะ จิตที่มีมันอยู่ได้จิตสำนึกมันจะจี๋เลย เราผิดพลาดทั้งนั้น เราทำอะไรไม่ได้ นิ่งก็ไม่ได้ อะไรก็ไม่ได้ มันกวนใจทั้งนั้นเลย เห็นไหม เราถึงเก็บเล็กผสมน้อย

พระเราเวลามีอาบัติ เขาก็ปลงอาบัติของเขา เวลาสิ่งใดพยายามทำให้เข้าหมู่ให้ได้ คำว่า “เข้าหมู่” เวลาอุโบสถศีล มันต้องศีลเสมอกัน ถ้าศีลไม่เสมอกัน ร่วมทำสามัคคีธรรมไม่ได้ การทำไม่ได้ ถ้าทำไปแล้วโดยที่เราปิดบังไว้มันเป็นโมฆะ มันเป็นโมฆียะ แล้วโมฆะโมฆียะมันเกิดจากใคร เกิดจากผู้ที่ทุจริตเข้าไปอยู่ในสังฆกรรมนั้น เราถึงสงวนรักษาของเรา เราทำของเรา เวลามันพิจารณาไปมันพิจารณาอย่างนี้ไง นี่ถ้ามันจะเริ่มต่อสู้กับกิเลสใจ ต่อสู้กับทิฐิมานะความเห็นผิดของตน ถ้ามันเห็นถูกขึ้นมามันดึงามไปหมดละ เรียบง่าย พระจริงๆ เรียบ ง่ายๆ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้พระภิกษุเป็นผู้เลี้ยงง่าย ๆ ง่าย ๆ แล้วเป็นเรื่องปกติ พระปกติพระธรรมดานี้คือพระดี พระที่เหาะเหินเดินฟ้าที่อวดอ้าง พระโกหกทั้งนั้น เพราะครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงท่านไม่ทำอย่างนั้น ท่านไม่ทำ ท่านมีความละเอียด มีความละเอียด มีความเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา สิ่งที่ธรรมวินัยเป็นศาสดาของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าห้ามๆ ห้ามไว้ทั้งนั้น ห้ามไว้เพื่ออะไร ห้ามไว้เพื่อให้ศาสนามั่นคงไว้

เวลาพระโมคคัลลานะกับลูกศิษย์ที่ประชาชนเขาศรัทธาในพระพุทธศาสนา แล้วเขาเห็นพระทำตัวไม่ดีขึ้นมา เขาก็ท้อใจว่าศาสนาคงไม่มีแล้วแหละ เขาก็ตั้งใจจะพิสูจน์ว่ามีพระจริงหรือเปล่า เอาบาตรไม้จันทน์ เอาไม้ไผ่ต่อขึ้นไป แล้วก็แขวนบาตรไม้จันทน์นั้นไว้ ถ้าภิกษุมืออยู่จริงประกาศ ถ้าพระมืออยู่จริงให้เหาะขึ้นไปเอา พระมืออยู่จริงให้ขึ้นไปเอา แล้วมันไม่มีใครขึ้นไปเอา โอ๊ย! ท่านก็ท้อแท้นะ หหมดแล้วแหละ ศาสนาไม่มีแล้วละ ไม่มีอีกแล้ว

พระโมคคัลลานะก็สงสารเขา บอกให้ลูกศิษย์พระโมคคัลลานะเหาะขึ้นไปเอา ลูกศิษย์พระโมคคัลลานะก็บอกว่าอาจารย์เหาะขึ้นไปเอา เหาะขึ้นไปเอานะ เพื่อที่จะให้น้ำใจเขา ให้เขามั่นคงในศาสนา ให้เขาชื่นใจเขาว่ามันยังมีมรรคมีผลอยู่ มันเป็นที่ไว้วางใจได้ สุดท้ายไม่มีใครเอา มันไม่มีใครเหาะขึ้นไป

ไอ้พวกเดียรถีย์มาก็ทำท่าจะมาเหาะ แล้วก็นัดกับลูกศิษย์ไว้ เวลาเราจะเหาะก็ทำตั้งไว้นะ มันเหาะไม่ได้หรอก ไอ้คนนั้นก็จะมาเหาะ ไอ้คนนี้ก็มาเหาะ แต่ไม่เคยเหาะเลย เขายังท้อใจเข้าไปใหญ่

ลูกศิษย์พระโมคคัลลานะเหาะขึ้นไป หยิบบาตรนั้นลอย ๓ รอบแล้วก็ลงมา โอ้โฮ! เขาชื่นใจของเขาเนะ เขาชื่นใจ เขาดีใจของเขาว่า อืม! มรรคผลยังมีอยู่ ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบยังมีอยู่ นี้เพื่อให้เขาชื่นใจของเขา

แล้วตั้งแต่นั้นมา ไปบิณฑบาตนะ ถ้าไม่เหาะ ไม่ใส่บาตร ต้องเหาะให้ดูก่อนๆ มันรำลือไปจนถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงห้ามไว้ไง ถ้าอย่างนั้นแล้วอย่างพวกเราเหาะไม่ได้จะเอาอะไรกิน ไม่มีทางได้กินข้าวเลย นี่ไง ศาสนามันไม่มั่นคงไง

ทำให้เรียบง่าย อยู่ในศีลในธรรม รู้จักเก็บเล็กผสมน้อย รู้จักรักษาตัวเองให้รอด แล้วถ้ามันเกิดเป็นความจริงๆ ขึ้นมาในใจ นั้นนะอริยมุขในใจอันนั้นมันสำคัญ แล้วศีล สมาธิ ปัญญามันเกิดขึ้นมานั้นนะจะความจริงมันเกิดขึ้นมาแล้ว อันนั้นมันจะเชิดชูศาสนา เชิดชูศาสนาตรงไหน ตรงที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ ฤทธิ์ที่ประเสริฐที่สุดคือการบันลือสีหนาท

เอ็งรู้จริง เอ็งบอกเขาได้ เอ็งรู้จริง เอ็งพูดได้ สิ่งที่ธรรมดาๆ สัจธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมดาๆ กราบธรรมที่ไหน เวลากราบธรรม เวลาหลวงตาท่านบรรลุมรรณมัจจุขึ้นมา มันกังวลกลางหัวใจ ท่านบอกเลย น้ำอมตธรรมในหัวใจของท่านตกไม่หมดไม่สิ้น เทศน์ได้ทั้งปีทั้งชาติ ขอให้ถามมา ขอให้ถามมา มีใครจะถามได้

ถามอะไร ถามจากความสงสัย แต่เราไม่สงสัย เราฉลาด เรารู้ควบคุมหมดแล้ว เพราะอะไร เพราะยังไม่ได้ทำไง

คนที่ว่ารู้ๆ นั้นมันสัญญาทั้งนั้นนะ ขอให้นั่งลงนะ แล้วหายใจเข้าลึกๆ หายใจออกลึกๆ เดี่ยวมันจะเกิดความสงสัยขึ้นมามหาศาลเลย สิ่งที่ว่าเรียนมาๆ แก่ไม่ได้ สิ่งที่ว่าเรียนมาๆ จะแก้ความสงสัยของตัวเองไม่ได้เลย แล้วที่ว่ารู้ๆ รู้ตอนกิเลสมันบังเงาใจ รู้เพื่อไม่ให้เราก้าวหน้าไป รู้จักสมบัติของคนอื่นไป รู้จักธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป แต่ความรู้ของเราไม่มีสักชิ้นหนึ่ง ความรู้จริงที่จะเกิดจากประสบการณ์ของตนไม่มีเลย

แต่พอเรานั่งหลับตาขึ้นมา นั้นนะความรู้จริงจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์อันนั้น แต่เวลาความรู้จริงเกิดขึ้น กิเลสมันก็จะพลิกจะแปลงแล้ว เราไม่ใช่ออย่างนั้น ไม่ใช่ออย่างนี้ ทำไม่ได้ ไม่มีวาสนา ทำไม่ได้สักอย่าง นั้นนะมันจะทำให้มีติดบอดต่อไป

แต่ถ้าเราจะฝืนทนกับมัน นี่ไง รู้อะไรบ้างล่ะ ที่เรียนมา รู้อะไรมา ศีล สมาธิ ปัญญา รู้จักหรือ รู้จักมรรคใหม่ รู้จักจิตใหม่ รู้จักจิตที่ยกขึ้นสู่วิปัสสนาใหม่ วิปัสสนาไปแล้วมันล้มลุกคลุกคลาน รู้จักใหม่

ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ของเราท่านปฏิบัติของท่านมา ท่านมีประสบการณ์ของท่าน หลวงปู่มั่นท่านถึงพูดกับหมู่คณะประจำ “จิตนี้แก้ยากมากนะ จิตนี้แก้ยากมากนะ จิตนี้แปลกประหลาดนัก ให้ปฏิบัติมา ผู้เฒ่าจะแก้วะ ผู้เฒ่าจะแก้วะ”

เพราะท่านห่วง เวลาท่านล่วงไปแล้วใครจะแก้ เพราะถ้าท่านล่วงไปแล้ว วุฒิกะของคนมันไม่ถึง คนไม่รู้ไม่เห็นมันจะเอาอะไรไปสอนเขา คนทำไม่เป็นมันจะไปทำ มันเป็นไปไม่ได้ คนต้องเป็นมันถึงแก้ไขได้ มันถึงทำได้

ฉะนั้น เวลาท่านจะสิ้นอายุขัยนะ “ภิกษุให้ประพาศปฏิบัติมานะ แก่จิตแก่ยากนะ ผู้เฒ่าจะแก่จะ ผู้เฒ่าจะแก่จะ” นี่มันเป็นการยืนยัน เป็นการยืนยันในใจของท่าน เป็นการยืนยันในความจริงในพระพุทธศาสนา

วันนี้วันพระๆ ถ้าวันพระขึ้นมา เราก็เป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราเป็นบริษัท ๔ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับเรา ฝากศาสนาไว้ที่ไหน ฝากศาสนาไว้ให้รู้ค้ำขึ้นมาในใจของเรา ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาในใจของเรา เรามีสังฆกรรม เรามีธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากลางหัวใจของเรา มันจะได้ไม่ทุกข์หนักจนเกินไป มีกรรมโสดเป็นที่บรรเทา แล้วถ้ามันถึงที่สุดแห่งทุกข์นะ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์อยู่กลางหัวใจของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน อยู่กลางหัวใจดวงนี้ จากคนที่รู้ค้ำขึ้นมา จากคนที่มีสติปัญญาพยายามฟื้นฟูใจของเราขึ้นมาให้เป็นสัจจะความจริง เอวัง